

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(Józset főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lel.

Fél évre ... 150 Lel.

Negyed évre ... 75 Lel.

Havonta ... 25 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

Egy Hohenzollern tragédiája.
Anarchia nem lesz többé Magyarországon.
Gárdonyi Géza meghalt.
Tavasszig felépülhet a Neuman-ház
Négyezeröttszáz munkás sztrájkol Aradon.
Letartóztatás a népszózat.
Mania expozéja.
Erélyes rendszabályok a vasúti katasztrófák megállítására.
Arad kenyér nélkül.
Fascistaveszér — az elasz kormány-elnök.

A pénz betegágyánál.

Lelkismereti könyv szerkesztésénél emegedtünk, amikor vasárnapi vasár-cikkünkben intő szóval fordultunk az aradi kereskedővilághoz és rámutattunk arra a veszedelemre, mely a leu javulása folytán beállott átmeneti helyzetből a jól meg nem fontott árubeszerzők által kereskedőinket fenyegetheti. A téma azonban egyelőre nincs kimerítve, miért is újból visszatérünk rá.

A háború első éveiben az emberek zöme sehogyszem tudott belehelyezkedni az új körülményekből folyó ideológiába és főleg a szolidabbak úgy gazdálkodtak mint békeidőben. Ezen nem is szabad túlságosan csodálkozni, mert a legtöbb ember lelki életének berendezkedése konzervatív. Természe-

tes tehát, hogy, az egyik ideológiából a másikba való beleélés, csak lassankint mehet végbe. A háború által berontott új gazdasági konjunktúrát erányilag csak kevesen vették észre és használták ki. A legtöbbben vagyontukát pénz alakjában takarékpénztárakban hagyták. Amde már jó Montecuccoli is megmondotta, hogy a háborúhoz pénz kell, a világtörténelem legnagyobb és legvéresebb háborúja, százaszorosán igazolta őt és a bankóprések alig győzték a háborús szükségletek fűződésére a kellő bankómenyiséget előállítani. Világos, hogy a garmadával gyártott új bankók, melyekre már érdeket nem volt, lerontották a régi, takarékpénztárakban elhelyezett jó bankókat s mire a betevők nagy része észbe kapott, már-már a tönk szélén állott.

Most pedig, noha már négy éve vége a háborúnak, gazdasági szempontból sokan még mindig a háborús ideológiában élnek és a pénz pusztulására spekulálnak. Az új gazdaság példája mutatja, hogy valamikor — még nem is olyan régen — ésszerű volt a pénzt árukba vagy ingatlanokba fektetni, mivel ezek értéke állandóan növekedett, ellenben a pénzé csökkent. Ez a gazdálkodás azonban nem tarthat örökké. El kell ugyanis érkez-

nie, még pedig rövidesen annak az időnek, amikor az áruk értékelődése végre megáll, sőt fokozatosan lefelé menő tendenciát fog mutatni, míg a pénz, specialitásként pénzünk, értékben növekedni fog. S akik ezt nem veszik észre időjén, áruikkal és így fognak járni, mint azok, akik a háború idején bekezdődést folytattak a pénz-

zel. A leu gyógyulása mindenesetre komoly intő jel mindazok számára akik még mindig benne élnek a háborús ideológiában és árut árura halmoznak. Vasárnapi cikkünk befejező részét tehát így módosítjuk: — A lábbadozó pénznek az a sajátsága, hogy agynak dönti azokat a szerelmeseit, akik gyógyulásában nem hisznek.

A prefektus átadta hivatalát.

(Dr. Marcus Mihály bucsuja a várostól és megyétől.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Arad város és Aradvármegye prefektusi állásának betöltéséről csak két héten belül dönt a belügyminiszter, miután előbb meghallgatja a város és vármegye liberális párti szenátorait, képviselőit és a többi politikai vezetőkből, hogy a nagyközönség legteljesebb megelégedésére történjék az új prefektus személyének kiválasztása. Ma délelőtt dr. Marcus Mihály átadta hivatalát a város és vármegye vezetőinek. Eddig még nem érkezett meg Aradra a belügyminiszter távirati rendelkezése, amely a város és vármegye élére ideiglenes prefektust jelöl ki. Ezért a prefektus közvetlen alantaszámát adta át hivatalát. Így az eddig egy személyben ösz-

szegvont aradvárosi és aradmegyei prefektusi hivatal most ketté osztódott. Dr. Roba János Aradváros közigazgatás-intézet az aradvárosi prefektusi hivatalat megadta, Aradvármegye prefektusi hivatalát pedig dr. Beles Jenő alispán vette át. A prefektusi hivatalok így módon történő vezetése addig történik, amíg a belügyminiszter távirati rendelkezése nem jelöli meg az ideiglenes prefektus személyét. A prefektusi állásról történő végleges kinevezés mint az Aradi Közlöny megírta, csak két héten belül történik, az aradi és aradmegyei liberális párti politikai vezetők meghallgatása után.

Marcus Mihály dr. ma délután elbucszott a vármegyei prefektúra tisztviselőkarától, akiknek ne-

Gárdonyi lapot csinál.

Írta: Sz. Szigeti Vilmos.

Gárdonyi Géza, az író, az örök ké vidám Göre, Szegeden kezdte gyakorolni az újságírás mesterségét, az igaz, hamarosan be is fejezte. Valami nagy kedve nem volt hozzá s ámbátor az oroszán-körmeit még nem mutatta, egyenesen írónak készült.

Ezt is úgy csinálta, hogy megszerkesztette az örök-naptárt, képeket festett, am amit hébe-korba írt, abból korántsem lehetett gyanítani jövőendő kiválóságát.

Egyszer történt valami a Híradó redakciójában. Sztrájkoltak az újságírók, vagy mi volt velük? az egészen mellékes. Sokkal fontosabb, hogy a redakció letette a tollat és pihent nagyokat. Ez üdéséget szűlt, végtére egy komoly, régi lapot nem szabad kellemetlenül hagyni. Ha jól emlékezem, kormánykörök is intervenáltak, mindenek végeztével pedig a szerkesztő is, meg Gárdonyi mint főmunkatárs, finanszírozás teljes

elégtelet kaptak, csak álljon víz-sza a régi rend.

A szerkesztő Mócs Zsiga volt, ki is érezvén zsebében száz és néhány forintokat, meg sem állt Ab-báziáig.

— Sose volt még ennyi pénzem, mondta miért ne legyenek egy szer ur is!

Maradt tehát egymagára Gárdonyi, aki mesés büszkeséggel fogott hozzá a munkához. A szedőket berendelte este hatra, meg ő maga szorgalmas anyaggyűjtéssel töltötte a napot.

A redakció összes szobáit befültette, izzott a kemence, mikor hozzáfogott a munkához. Nem volt benne senki más, csak a kéziratokat összegyűjtő inas.

Göre tehát, szivarra gyújtott s beült a szerkesztői székbe, imígy jellemzően a helyzetet.

— Mi lesz a holnapi vezércikk? Készül-e már?

— Azonnal készül.

Szalonkafátot öltött magára és pipára gyújtott. Majd nekiferkült az írónak és mire a pipa

utolsóit sercegett, Bismarck ki volt tanítva afelől, hogy keleti politikája éppenséggel nem hat megnyugtatólag az európai koncertre.

— Ez csak cicero, méltatlankodott a szedőgyerek, garmond is kellene.

— Rögtön kapsz olyant is. Megint átlózkodott szmokingba. A haját megsimogatta, kvázi a tárca hangulatának megfelelően, s belekezdett cigarettaszó mellett egy szerelmes históriába. Irén és Aladár beszéltek, beszéltek őt-hat tárcalábnyl terjedelemben, — mig végre a szerző könyörtelenül megszakította az idillt, mondván:

— Szerelemből nem él meg az ember, a holnapi folytatásban ugyanis haldoklók lesztek.

Beült megint a szerkesztői székbe s elkiáltotta magát:

— Gárdonyi!

— Tessék parancsolni!

— Volt a rendőrszegen? Szerzett-e valamit?

— Ojjé, két riport cikkem és tizenhat újdonságom lesz.

— Szegünk, szegünk, az em-

ber nem azért született a világra, hogy minden idejét a redakcióban töltsse: Máris csinálom, szerkesztő ur! biztatta önmagát.

Most már bevonalt a riporterek szobájába, a frizuráját is viszasziasimitotta eredeti állásába s ing ujjra vetkőzött. Szántotta villámgyorsan a papirhasábokat, kilenc órára elkészült miadennel, mikor nyomdába adta az utolsó újdonságot is, már megint a szerkesztői székéből szónokolt.

— Ki lesz ma éjszakás?

— Én.

— Helyes. Mai szorgalmának elismeréséül pedig ezennel utalványozok két félliter bort és öt vergóniát. A vezércikkért külön anynyit, a szép tárcáért hasonlóképpen. Csak szorgalmatoskodjék fiatal barátom, szorgalmatoskodjék!

A tréfától eltérve, Gárdonyi egy hétig csinálta így egyedül a lapot, míg végre elismerték az összes hullámok, az abbázai gyöngyéletnek is végeszakadt s az élet a maga unalmaságában folytatódott.

vében dr. Beles Jenő alispán bucsuztatta el a távozó prefektust.

— Amilyen örömmel fogadtuk prefektus urat — mondotta az alispán — annak idején, amikor áltását elfoglalta, éppen olyan nagy fájdalommal válunk el most. A legszébb reményeket fűztük annak idején az Ön személyéhez és minden óhajunk teljesült, Önben mindig támaszt találtunk. Sohasem érezte velünk hivatali felsőbbséget, mint dolgozó tisztviselőtársunk működött velünk. Egyen meggyőződve, hogy a mi szeretetünk nem mulik el és kérjük, hogy Ön is őrizze meg szívében velünk szemben állandóan tanusított szeretetét.

Dr. Marcus Mihály, a következőket mondotta:

— Fájó szívvel bucsuzom attól a tisztviselőktől, amely mindig a jobb kezem volt és segítségem a munkában. Amit terveimből megvalósítani sikerült, azt mind önöknek köszönhetem és kérem, hogy ezzel a munkakedvvel dolgozzanak továbbra is, lojális és engedelmes munkával legyenek a végrehajtó hatalomnak. A napi politikával soha se ragadtassák el magukat. En nem kívántam és az utódom sem kívánhatja, hogy köz tisztviselő, a politika hullámaiba vessék magukat, mert ez katasztrófa lenne nemcsak Aradvármegyére, hanem egész Romániára nézve.

Dr. Marcus Mihály könnyes szemekkel bucsuzott a vármegye tisztviselőitől, akik egyike sem tudta könnyeit visszatartani.

Ezután a városházán jelent meg Marcus Mihály dr. hogy elbucsuzzék a város tisztviselőitől. A tisztviselők dr. Robu János főpolgármester vezetésével a városháza tanácstermében fogadták a prefektust. A főpolgármester a tisztviselők nevében a következő szavakat intézte hozzá:

— Mély sajnálatomat kell kifejezni tisztviselőtársaim nevében is, hogy elhagyja a prefektus azt a helyet ahol mindenkinek a tiszteletét és szeretetét vitva ki. Kívánjuk, hogy magánéletében is a közérdekért hasonló értékes munkásságot fejtsen ki, mint akkor, amikor a prefektusi székben ült.

Dr. Marcus Mihály a következő szavakkal válaszolt a főpolgármester beszédére:

— Büszke vagyok arra, hogy kilenc hónapon keresztül a város és a megye ügyeit úgy intézhettem, hogy semmiféle kifogásolni valót sem önk, sem a város és a megye lakossága nem találhatott munkásságomban. Ne aggódjanak a városi és megyei tisztviselők, sem a lakosság, a prefektusváltás miatt, mert azt kijelenthetem, hogy Aradra csakis olyan prefektus jöhet, aki a törvény, az igazság és a pártatlanság fegyvereivel védi meg a város és a vármegye lakosainak érdekeit. Szeretettel gondolok a városi tisztviselők oda

adó és lelkiismeretes munkálkodására és felkérem önöket, hogy úgy, mint eddig, továbbra is minden politikai és pártbefolyástól mente-

Egy Hohenzollern tragédiája.

(Miért lett öngyilkos Joachim herceg, Vilmos császár legfiatalabb fia.)

Néhány nappal ezelőtt egyik berlini bíróság előtt pert tárgyaltak le, mely, meglehetősen figyelem nélkül maradt. Hiszen tulajdonképpen csak egy, közösleges bűncselekmény volt okmányhamisítás és szélhámososság miatt. De ennek a pernek a háttere a legnagyobb mértékben drámai érdekességű. Ebben a perben Seckendorfi állítólagos kamarás, Joachim porosz herceg barátja szerepelt vádlottként és az ügy közvetlenül összefüggésben van Joachim herceg öngyilkosságával, mely, annak idején — másfél évvel ezelőtt — általános nagy feltűnést keltett, hiszen az öngyilkos Vilmos ex-császár legfiatalabb fia volt. Ez a per némi világhírességet vetett a drámára, mely eddigelé homályban volt. A tárgyalás nagyobb része zárt ajtók mögött ment végbe és csak most sikerült nekem teljesen hitelességet forrásból némely részletet megtudni Joachim herceg tragédiájáról.

Joachim herceg a háború alatt 1916-ban igen gyors tempóban és minden feltűnés nélkül házasodott meg. A császári pár ellenezte ezt a házasságot, mert a császárnak Joachimmal különös tervei voltak. Végül azonban a császár még is engedett és nem gördített akadályokat a házasság megkötése elé. A herceg három esztendei zavartalan házasságban élt nejével, bár a fiatal férj természete bizonyos surlódásokat idézett elő, a melyek azonban nem voltak súlyosabb természetűek. A herceg jellemében olyan volt, mint az atyja: önző és ingerlékeny, egyúttal igen könnyen sérthető hűségességgel telve. Ezenkívül szinte betegesen túlzott önértékkel uralkodott benne, amihez az anyjától örökölt kegyes áhítatosság járult. Hamarosan nagyon féltékeny lett a feleségére. Főképp feleségének gyakori, jobbára délnémetországi utazásai keltettek benne gyanút. De akkor ez a gyanu még alaptalan volt.

Az 1919-iki esztendő őszén a hercegi házaspár Bajorországban időzött és ott ismerkedett meg egy volt német fejedelem állítólagos kamarásával. Csakhamar igen barátságos viszony fejlődött ki „a kamarás” és a hercegi házaspár között. Együtt étkeztek, egy hotelben laktak, együtt tettek gyakori kirándulásokat, szóval egyre bizalmasakká váltak. Ekkor lepte meg őket Münchenben a vörös forradalom. Csak hajszálon függött, hogy a herceg és a felesége nem került a vörös gárda kezébe. Ezt azonban barátjuk megakadályozta amennyiben vesztegetéssel és csel-

sen intéztek a város ügyeit.

A tisztviselők meleg ovációval bucsuztatták el a távozó prefektust.

lel szabadulást szerzett úgy a maga, mint barátjai számára. A hercegnék csodálatosképpen sohasem támadt gyanuja az iránt, hogy neje és az állítólagos kamarás között intimisabb viszony állhat fenn.

Teljesen gyanútlan volt, mig-nem egyik fivére felnyitotta szemét, amennyiben figyelmeztette őt arra a sok szöbeszédre, amely az udvari körökben esik róluk. A herceg ennél a keplezésnél úgy viselte magát, mint a legtöbb férj, amikor figyelmeztetik, hogy neje hűtlen lehet. Goromba lett és megtiltotta azt, hogy nejét, barátját rágalomokkal illessék, szóval: nem adott hitelt a figyelmeztetéseknek. Csak a kétségtelen tény győzte meg, ami nem sokáig váratott magára. Ekkor azután megtörtént a szakítás. A hercegnének nem volt szabad többé a potsdami palotába belépnie. A barát és állítólagos kamarás eltűnt.

Joachim herceg Doornba utazott atyjához, hogy tőle kieszakozhjon a szükséges beleegyezést a feleségétől való elváláshoz. Együtt tal meg akarta beszélni édesatyjával az ő pénzügyi önállósításának ügyét is.

Vilmos császár és a császárnő rendkívül konsternálódtak. Semmi esetre sem akartak beleegyezni a házasság felbontásába, mert attól félték, hogy a császári családban előforduló ez a másik eset (az első Agost Vilmos herceg válása volt) nagyon rossz hatással lesz a közvéleményre, különösen pedig a német monarchista körökre. Főképp a császárnő tiltakozott az ellen, hogy most még egy második fia is felbontsa a házasságát. Így sem a császár, sem a császárné nem adták meg a váláshoz való hozzájárulását. A finansziális ügyek megbeszélésénél is igen éles jelenetek támadtak. Egy napon azután a fiú és apa között a válás kérdésében rendkívüli elkeseredett szöharctört ki. Példátlannul viharos helyzet alakult ki. Mindkét férfi felindulása olyan mértékben fokozódott, hogy a császár hirtelen arcul ütötte a fiát.

A herceg krétafehérré lett. Egy pillanatig úgy látszott, hogy dühe hasonló cselekedetre fogja ragadni, de azután ezeket a szavakat vágta oda az atyjának:

— „Egy porosz herceg nem engedheti meg, hogy megverjék! Engem ugyan nem látsz többé! A császár még mindig a legnagyobb izgatottságban ezt válaszolta neki: — Tedd azt, amit akarsz! Apa és fiú nem látták többé egymást az életbe. Az anyja könnyei sem bírták rá a herceget, hogy to-

vább maradjon Doornban és a császárné meg a fivérek minden közvetítő kísérlete is eredménytelen maradt. Joachim herceg elutazott Doornból, hogy soha többé ne lássa szüleit.

Olyan emberek, akik jól értesülhetnek látszanak, azt mondják, hogy a herceg mikor Potsdamban visszaérkezett, fivére, Eitel Frigyes előtt kijelentette, hogy meg akar válni az élettől, amely amugy is örömtelen már az ő számára. Ugy sejtik azonban, hogy a herceg csak amolyan látszólagos öngyilkossági kísérletet akart végrehajtani avégből, hogy szüleit engedékenységre bírja. Joachim herceg öngyilkosságának esete még élénk emlékezetben van.

Este még együtt volt fivérével, Eitel főherceggel, akire minden esetre azt a hatást tette, hogy nagyon melankolikus állapotban van de egy szóval sem sejtette sötét szándékát. Reggel Joachim herceget holtan találták ágyában átlított halántékkal. Beavatották azt hiszik, hogy a herceg csak amolyan horzsoló lövést akart magán ejteni. Végzeté azonban másképp határozott és a lövés kioltotta életét.

Ma pedig Joachim hercegné jó barátja okmányhamisítás és szélhámoskodás miatt börtönben ül. Őt magát a Hohenzollern-család száműzte. Eitel Frigyes herceg el akarta tőle venni a gyermekét, de a német bíróságok az anyjának szerezték meg a győzelmet.

A világ legnagyobb városa.

(Közel nyolcmillió lakos.)

Newyork, az amerikaiak hatalmas metropolisza elérte régi ambícióját: a legújabb népszámlálási adatok szerint a földkerekség legnagyobb városa. 1920. január 1-én a City Hall 30 kilométeres körzetében 7,820 ezer lakosa volt New Yorknak, 1921. június 19-én London 7,476,168 lakost számlált. — New Yorknak tehát 344(508-al van több lakosa, mint Londonnak. És ha hozzávesszük, hogy itt a népszámlálás másfél esztendővel később ment végbe, valószínű, hogy ez a különbség még jóval több. A város most megjelent statisztikája hozzávetőleges becsléssel megállapítja Newyork telkeinek és házaik értékét. A Manhattan-szigetet, amelyen a város legszebb és leggazdagabb része épült, Peter Minuit, a holland gyarmatosok vezetője 1826-ban 25 dollár értékű földbevételeért és egyéb apró-cseprő dolgokért vásárolta meg az indiánoktól. 1919-ben a város telkeinek értékét 8,591 milliárd dollárra becsülték. 1922-ben ez a szám már elérte a 11 milliárd 262 millió dollárt (Newyork egyes épületeinek értéke egymagában is horribilis értéket tesz ki. A táviró és telefonközpont épületét 17 millió nyolcszáz ezer dollárra becsülik és van a városnak néhány nagy szállodája, amelynek ma egy-egy szobájá-

12 millió dollárt érnek. Az építkezés tovább halad, szinte rohamos gyorsasággal. Ebben az esztendőben, április hónapban, 1340 ház volt épülőben, amelynek értéke körülbelül 120 millió dollárra rug és az újonnan épült lakóházak vagy harmincezer család és körülbelül vagy 150 ezer személy befogadására képesek. A házak természetesen tízenöt-husz emelet magasra épültek, hogy az építkezésre alkalmas arányú kis területet minél jobban kihasználják. A város rohamos fejlődése az utóbbi husz esztendőre esik. Ez alatt az idő alatt 28.783 felhőkarcoló épült fel 967 millió dollár értékben.

Letartóztatott magyar vezetők. (Izgatott a hangulat Ruszkáról-nában.)

Munkács. A trianoni békeszerződés cseh protektorátus alá helyezte Ruszka-Krajnát, amelyet Podkarpatska Rusnak, Kárpátaljai Oroszország-nak hívják Ugoicsa, Bereg és Ung megye rüén lakosai. A trianoni békeszerződés azonban azt is elrendelte, hogy az összehívandó raszkakrajnai nemzetgyűlés, a Szojm maga hívatott dönteni hovatartozásáról, önállósága, saját sorsa fölött. Benes, cseh külügyminiszter három éven át huzta-halasztotta a rutén nemzetgyűlés összehívását, mert attól tartott, hogy a Szojm kiküldtja Ruszka-Krajna önállóságát, elszakad Cseh-Szlovákiától és ezzel az egész világ előtt feltárja a cseh belpolitika csúdját. Ezen a héten aztán döntő lépés történt. A ruténnek saját maguk összehívták Munkácsra a rutén nemzetgyűlést és megtették az előkészületeket, hogy az egyes városok és falvak rutén képviselőket válasszanak.

A cseh kormányt nem lepte meg a rutének elhatározása, azonnal cseh katonaságot koncentráltak Beregbe és Ungba, cseh rendőrökkel népesítették be Munkácsot, Ungvárt, Nagyszöllőst és Beregszászt és így felkészülve megöltötték a szojm összehívását. De ezzel nem elégedett meg a cseh kormány. Beregszászon, Ungvárt, Munkácsra és Nagyszöllőson letartóztatták szerdán az ottani magyarság vezetőberekét. Beregszászon letartóztatták dr. Szűk Aladár ügyvédet, Zsigmond Kálmán földbirtokost, Fekéshty Sándort és Pál Imrét, a Kohner-uradalom tisztartóját, továbbá Hunyadi Gyulát, Beregszász helyettes polgármesterét. A többi letartóztatott magyar nevet nem lehetett megtudni, de a magyar intelligenciának még számos tagját tartóztatták le és vitték erős láncolat alatt Munkácsra. A sürgő letartóztatás híre elkéseredett hangulatot teremtett Ruszka-Krajnában. A rutén parasztság tömegesen vonul Munkács felé, ahová a Szojmot hirdették, úgy, hogy súlyos összeütközéstől lehet tartani a rutén parasztok és a cseh rendőrök között.

Gárdonyi Géza meghalt. (A magyar irodalom gyászja.)

Egy héttel ezelőtt írt meg Gárdonyi Géza, hogy milyen betegesen fekszik egrri magányában. A pipa kihullott ritkás fogal közül és ha ennek a nagybajusza, kopok, kemény magyarnak már a pipa-füst se telt: akkor a Göre Gábor, féle derűre valami nehéz borulat következik. Pesti írók összefogtak, hogy kimozdítsák a vacokból Gárdonyit, mert nem akadt Egerben specialista orvos, aki megoperálhatta volna. A magyar fővárosba szerették volna fölhozni az öreg urat, hogy ott szakértő orvosok műtétjének vessék alá. Gárdonyi azonban hajthatatlan maradt, nyilván ez a csökönység vitte a halálba ötvenkilenc esztendőskorában. Neké nem kellett szélesebb horizont, mint az egrri. Ezelőtt három esztendővel folyt le a Singer és Wolfner kiadócéggel zajló pör a pesti törvényszék előtt: egészen belső, egzisztenciális érdekek miatt, de akkor sem utazott el Egerből, hanem ügyvédet küldött maga helyett. Most is ott maradt Egerben, valami magyar-fátumos elszántsággal. A vallásos megnyugvással: ha Jézus akarja, magához szólítja majd, ha nem, pipázik, pöröl, irrogál tovább. Jézus azonban ezúttal áthelyezte a nagy magyar tollforgatót Egerből oda, ahol „mosolygó kékszemű Musillo-angyalok“ kvaterkálnak majd tovább a „láthatatlan ember“-rel.

Gárdonyi Géza élete.

Gárdonyi Géza pályája hasonló minden olyan magyar írótalentum sorsjéhez, amely a vidéki szerkesztőség íróasztalától röptt fel az újságíró az író értékekéig. Gárdonyi talán még szürkébben indult, mint egy zsurnaliszta: néptanító volt. 1863-ban született és elvégzésén tanítóképezdét, huszonkét éves korában belépett a győri „Hazánk“ című lap szerkesztőségébe volöntörnek. Több mint két évig működött ezután Szegeden, a „Szegedi Híradó“ és a „Szegedi Napló“ redakciójában. Ezután idekerült Aradra. Az Arad és Vidéke belső munkatársa lett. Eppen Aradon érte el az a sors, amely rendszertint kijár a kezdő újságíróknak: nem méltányolták kellőképpen a működését. Azt mondták neki, hogy nem való újságírónak. Keresen más foglalkozást. Gárdonyi elkéseredett, érezte magában a hívatottságot, három forinttal a zsebében felutazott Budapestre. Itt beállított a „Magyar Hírlap“-hoz egy őszi délelőttön.

— Gárdonyi Gézának hívnak, — mondotta mérgesen, — írni akarok, asztalt adjanak, majd aztán meglátják!

És ott maradt, a szerkesztőségben. Csakhamar fölfedezték. Még mindig érdeklődött a tanügyi dolgok iránt, szerkesztette a „Néptanítók Naptárát“, a „Tanítóbarát“ című tanügyi szaklapot, persze: erősen korbattans és ellen-

zéki szellemben. Egész csomó anekdóta jár szájról-szájra Gárdonyiról, aki fiatalabb korában is valami akaratos, öntelű, kopok karakter volt, nyakassan elhatározott természet. Ilyen volt már az édesapja is, a magyar szabadságharc fegyvergyárosa, Ziegler Sándor. *Gracia* György írja az „1848-1849-iki magyar szabadságharc története“ című munkájában, hogy az öreg Ziegler azon veszekedett Gergeivel, hogy „magyar puskát“ gyártson-e, vagy amolyan „háttöltőt, elül esőtörtököt.“ Gárdonyi az apja temperamentumát örökölte, egészen kisgyermekkorától rágódott mérhetetlen akaratossággal. Amit a fejébe vett, azt kiverte.

Amikor először föltűnt a magyar irodalomban, az olvasók és a litterátorok lelke a népies irány felé orientálódott. A „Kakas Márton“-ban jelennek meg sorra Gárdonyi Göre levelei, amivel egyszeriben első polcra emelkedik. 1897-ben Egerbe költözködik, teljesen kiábrándula magyar fővárosból, ahol egyre több a borzajhaju „tintagyerek“ és ahol még mindjobban kiszorul a magyar falvak és puszták tüdőket-tágító levegője. Gárdonyi torkát fojtogatja a benzinszag és a gyári füst. Vidékre vágyakozik. A hevesi lakók oldalában Eger városa ajándék-birtokot ad az írónak. Ott települ meg, ki se mozdul, haragszik, ha pesti látogatója akad.

Gárdonyi írói jelentősége.

Gárdonyi Gézát mai szemmel nézve azon az irodalmi kénian lehet elhelyezni, amely Mikszáth Kálmántól Móricz Zsigmondig vezet. Gárdonyi parasztjai már városi leheltől megcsapottak, valahogy belekóstoltak már abba a kultúrába, amelynek ízet a 90-es évek elején lehetett érezni. Göre Gábor alakjában például az a groteszk, hogy különös keveredésű masszája a kulturától kissé távol élő, de már benne szédülő magyar falusi bírónak. Gárdonyi mindig friss és eredeti színeket talál ilyen, vagy ehhez hasonló típusok rajzához. Témátelen tréfas karcolatot, verset, novellát, hosszabb elbeszélést írt. A kisebb dolgok közül örökértékű a „Kékszemű Dávidkáné“, „Az én falum“, a „Pöhölyék“ és a „Szunyogi Miatyánkja“. A Göre könyvek felejthetetlenek. (Marta lakodalma, Durbints sógor. Vesző dalmelek.)

Gárdonyi azonban mint történelmi regényíró és mint szindarabrító is komoly irodalomtörténelmi jelentőség. A „Láthatatlan ember“ Herczeg Ferenc „Pogányok“ című művével vetekedik népszerűségben. Az „Egri csillagok“ fogadtatása még ezeknél is melegebb volt. De népszerűsége teljességét „A Bor“ bemutatója hozta meg a budapesti Nemzeti Színházban. Hihetetlen sikerű darab volt, utána

talán csak Molnár Ferenc „Ördög“-e ért meg annyi elhódást egy folytatásban. Az író maga is résztvett a próbákban, feljött Egerből, de annyit okvetetlenkedett a színészekkel, hogy tarthatatlannak látta a prömiérjét kívárni. Valamelyik Nemzeti Színházbeli színésszel örsze is vezett. Nagy mérgesen visszautazott Egerbe, később, amikor a „Karácsonyi játék“ című gyönyörű hetelmi darabját adták, megint csak nem tudták elmozdítani hazulról. Nem szerette Pestet, se a színészeit, se az íróit. Valami végtelen földzaguság, a vidéki rögszeretete dominálta nem csak az írásait, hanem az egyéniségét is.

A rögből szökkent elő, a rögbetemetik vissza. A Petőfi és Kisfaludy társaságok, a Eugonles Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia, a magyar nemzetgyűlés és a kormány képviselték magukat az egrri temetésen. De ott lesz Egerben a budapesti olasz követ is, mert Gárdonyi Dante fordításai révén egy nápolyi és egy római irodalmi akadémia tagja is. A magyar nemzet Gárdonyiban megint egy régi vágású, kétségtelen irodalmi értéket jelentő, nagy író lát vesztette el.

BUDAPEST. Eger város Gárdonyi Gézát a maga halottjának tekintti és közkölségen temeti el. Temetése, amely szordán lesz, a városháza előcsarnokából fog meg történni.

Maniu expozéja.

(A nemzeti párt nagygyűlése.)

BRASSÓ. Az erdélyi nemzeti párt tegnap a brassói színházban nagygyűlést tartott. Megjelent a nagygyűlésen Maniu Gyula is, aki éppen aznap érkezett meg a városba Sinaiából, ahol fontos politikai tanácskozásokat folytatott. A népgyűlésen Popovitch Mihály üdvözölte a vendégeket. Ezután Maniu hosszabb expozét mondott, amelyben fejtegette a politikai helyzet egyes aktuális problémáit és bizonyította, hogy a román nemzeti pártnak az igazi demokrációért folytatott küzdelme érvényesülni fog teljes mértékben. Az előterjesztett határozati javaslatot a népgyűlés egyhangulag elfogadta, amely szerint Brassó és Háromszék megyék lakosai október 29-én tartott nagygyűlésükön ragaszkodásuknak adnak kifejezést a nemzeti párt iránt bizalmuknak és szeretetüknek a vezetőség iránt. Sajnálattal állapítják meg, hogy a koronázás magasztos aktusánál Erdély népe nem vehetett részt mert azt nem az egész ország, nem az egész nemzet rendezte, hanem egy politikai párt. Remélik, hogy szavuk eljut a királyhoz és rövidesen úgy alakulnak ki a viszonyok, hogy ez a kormány mégis csak távozni lesz kénytelen. A népgyűlésnek az az érdekessége, hogy azon első ízben jelent meg regátheli nemzeti párti szervező, még pedig a targovistei és dombovicai szervezetek kiküldöttei. (Rador.)

Erélyes rendszabályok a vasuti balesetek megakadályozására

A nap-nap után ismétlődő súlyos vasuti szerencsétlenségek arra késztették a CFR vezérigazgatóságát, hogy most már erélyes rendszabályokkal vessen véget a tarthatatlan állapotoknak. Erre vall az a rendelet, amelyet *Constantinescu* Tankréd, az államvasutak vezérigazgatója intézett az összes vasuti alkalmazottakhoz a balesetek vizsgálata és megtorlása ügyében. A rendelet a következőképpen hangzik:

— Az utóbbi időben igen érzékeny módon elszaporodtak a balesetek. Megállapítást nyert, hogy számos baleset a forgalom biztonsági szabályok elhanyagolása miatt keletkezett.

Hogy a balesetek okait megbízható módon ki lehessen deríteni és a vétkes ellen a megtorló intézkedéseket folyamatba tenni, a következőket rendeltem el: 1. A balesetvizsgáló-bizottság köteles 24 óra alatt a színhelyre kiszállani. 2. Súlyosabb esetekben, ha a vonat megszakadt és személyek sérültek meg a forgalmi anyag jelentékeny megrongálása történt, köteles az üzletvezető, vagy helyettese is azonnal a helyszínére utazni és a forgalmi szolgálat főnökeivel szükség esetén azonnal ideiglenes vizsgáló-bizottságot alakítani. Ez a bizottság legkésőbb hat óra alatt a baleset részleteit és következményeit, valamint a megtett intézkedéseket tavrítalag köteles a vezérigazgatósággal közölni. Intézkedik az iránt, hogy a vétkeseket a szolgálatról felfüggeszék és az ügyességnek átadják. A rendes bizottság három nap alatt köteles jelentését megtenni.

A vezérigazgatóság nemcsak a közvetlen vétkeseket fogja megbüntetni, hanem azokat a főnököket is, akik mulasztást követtek el.

Éjszakai látogatás.

(A volt barát botránya.)

Az éjszaka folyamán az aradi rendőrség különös körülmények között tartóztatta le *Cician* László aradi lakost. *Cician* meglehetősen illuminált állapotban hajnal felé hazafelé tartott. Amikor a Strada Marasesti (Kossuth-utca) 23. számú ház elé ért, eszébe jutott elhagyott barátja, aki ebben a házban lakik. Talán a nagymértékben elfogyasztott ital is hozzájárult viszontlátási vágyának fokozásához, mert elhatározta, hogy feltétlenül bejut elhagyott barátjához. Bekopogott az ablakon. A barátja nem sejtve, hogy ki áll az ablak előtt, kinézett az utcára. *Cician* felhasználta az alkalmat, felkapaszkodott az ablakon és beugrott a szobába. Az asszony sikoltozva próbált védekezni az ittas ember támadása ellen, aki a szobában levő butorok nagy részét összetörte. A nagy sikoltozásra ott termett egy rendőr és bekísérte *Cician* Lászlót a rendőrség ügyelet-szobájába. Az éjszakai látogató ellen megindul az eljárás.

Anarchia nem lesz többé Magyarországon

(Horthy kormányzó a munkásságról és felékezdési békéről.)

BUDAPEST. *Horthy* Miklós kormányzó ma ellátogatott Salgótarjánba és Balassagyarmatra. Salgótarjánban a hatóság ünnepélyes fogadtatása után a keresztényszocialista munkásság szónokája azt hangoztatta, hogy a keresztény szociálisták a nemzetközi vörös áradattal szemben védőbástyául kívánnak szolgálni. A szociáldemokraták szónokája, egy bányamunkás köszöntötte azután a kormányzót.

— Felhasználjuk az alkalmat, — mondotta a szociáldemokrata szónok, — hogy tántoríthatatlan hazafiságunkról tanuskodjunk. Fogadjuk, hogy a szervezett munkásság a többi társadalmi osztállyal egyetértésben éppen olyan áldozatkészséggel kíván résztvenni a rombadőlt haza újjáépítésében, mint a többi társadalmi osztály.

A kormányzó az üdvözlésekre válaszolva többek között a következőket mondotta:

— A mai nehéz idők próbakövei az igazi hazaszeretetnek, a mely mindannyiunktól áldozatkészséget követel. Ma az egyetlen és legfőbb cél, amelyért mindenkinek vállatvetve kell küzdenie, az ország talpraállítása. Hitem és meggyőződés, hogy belátható időn belül jobb napoknak nézünk elébe, de ehhez az országban rend és nyugalom kell. Csak a rosszakarat és a kishitőség tagadhatja hialadásunkat a konszolidáció terén. Az eddigi eredmények reményt nyújtanak, hogy a felhívásomra megindult országos inségenyhitő akcióval a közelgő télen átsegíthetjük azokat, akik önhibájukon kívül aggódva néznek a tél elé. *Anarchia ebben az országban többé nem lesz. Hol* volnának még olyanok, akik terveiket erre építik, szemben fogják magukat találni az államhatalom kérlelhetetlen erejével és a hazáját szerető magyarság erőfalával.

A munkásokhoz akarok még külön néhány szót intézni. Különös örömmel hallottam mindkét szónok részéről a hazaszeretet hangoztatását. Legyenek meggyőződve, hogy nincsen ebben az országban számottevő tényező, aki munkájukat ne becsülné meg és sorsukat ne viselné a szívében. Hogy a munkás igyekszik a maga és családja megélhetését biztosítani és ezért a törvény korlátai között küzd, az csak természetes. De az ország talpraállításának nagy érdeke, hogy az ország súlyos helyzetével szemben önként is megértést követeljen. A munka szent és a legnagyobb bűn munkájukban megakadályozni azokat, akik dolgozni akarnak. A kormány gondoskodni fog, hogy ez a jövőben meg ne történhessék.

A kormányzó ezután Balassagyarmatra utazott. Utja közben az állomásokon mindenütt ünnepélyesen fogadták. Balassagyarmaton az elhangzott üdvözlőbeszédre adott válaszában többek között a következőket mondotta:

— A mint az itteni vallásfelekezetek példás egyetértése mutatja, le tudjuk vetni a széthúzás régi hibáját. Kívánom, hogy a nemes példa találjon termékeny,

talajra az egész országban, terjedjen el az minden vallásfelekezet hívei között minden társadalmi osztályban, mert egymásra vagyunk utalva és éppen ezért egymásra kell találnunk.

Sport.

Football-mérkőzések.

Timisoara—Arad 5:0 (4:0).

Városközi mérkőzés. Arad válogatott csapatának veresége már az összeállításban benne rejlett. Egyes játékosok formájukon alul szerepeltek, mások meg nem ütötték meg a válogatott classist. Ezzel szemben a timisoaraiak kiforrott, összeszokott csapatot állítottak ki, s bár a mezőnyben nem voltak fölényben, de csatársoruk biztosan törte át az aradiak védelmét. Az aradiak csatársora abszolút goalképtelen volt. A mérkőzés Nagy Lajos bíró sipjelére kezdődött és a következő csapatok játszottak egymás ellen: Timisoara: Ludwig—Hoksáry, Kozovits—Fenyvessy, Tóth, Koch—Steiner, Frech, Maték, Chambre, Szilágyi. Arad: Somló—Singer, Husztik—Baki, Pálffy, Bartolf—Czégka, Abay, Gencsy, Szabó, Auer. Kezdet után Arad mintegy negyed óráig veszélyeztetni Timisoara hálóját, de a csatársor minden helyzetet elhibázott. Változatos játék után Singer kornert vét, a beadott labdát Tóth fejeli és az Singer és Husztik hibájából goalba jut. A kapott goal deprimálja Aradot és a timisoarai jobbszárny támadása után Frech a második goalt is megszerzi. A játék változatosan folyik tovább, de Matek megszökik és éles goalt rug. A negyedik goal Somló hibájából esett, ki Szilágyi beadását goalba ejtette. A második félidőben mindkét fél változatos játékot mutat, az aradi csatársor goalképtelensége szembeütő, több biztos helyzetben hibáztak, ezzel szemben Timisoara Frech révén az ötödik goalt rugta. A timisoarai csapatban a közvetlen védelem megfelelő hivatásának. Ludwig kapus biztosan védett, a háttédek közül Kozovits tünt ki. A timisoarai fedezet-sor Tóth Bedővel az élén kitűnő játékot produkált. A csatársor minden lefutása veszélyes volt. Az aradi csapat közvetlen védelme gyengének bizonyult. A fedezet-sorban Pálffy tünt ki agilitásával és a mezőny legjobb embere volt. A csatársorban Auer és az első félidőben Czégka volt jó. A mérkőzést Nagy Lajos páratlanul vezette.

AMTE II—Viktória 2:0 (1:0.)
Bronzlabda-mérkőzés. Bíró Mittermayer.

Oradea Mera—Cluj 2:0. Városközi mérkőzés.

— Vivőverseny. Vasárnap délután a Pellegrini vivőiskola növendékei vivőversenyt rendeztek, amelynek

eredménye a következő: 1. Hehs, Béla. 2. Weinberger István. 3. Weininger István.

— Gloria-CFR. — AAC. vasas vándordíjmérkőzés f. évi november 1-én, szerdán délelőtt 10 órai kezdettel játszik le az AAC. Str. Col. Sirba (Török G.-utcai) sporttelepen a Gloria-CFR. óvása folytán megsemmisített és újra lejátszani rendelt vándordíjmérkőzést.

— A Vulkáni Sport Club' kitűnő csapata szerdán délután játszik bajnoki mérkőzést az ATE. complet csapatával az óvár-téri sporttelepen.

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.

Hogy áll a leu?

Október 30-án fizettek 100 lelért:

Párisban 9.20 frankot
Zürichben 3.55 frankot.
Budapesten 1750 koronát

Arad kenyér nélkül

(Miért nincs kifli és zsemlye?)

Az Aradi Közlöny tegnapi számában foglalkozott az aradi pékmesterek elitelendő demonstratív sztrájkjával, amellyel semmi más eredményt nem érhetnek el, mint azt, hogy a közönség érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyva, ellene dolgozzanak. Még az valamennyire menthető volna, hogy az aradi pékek készletük kifogyását várták volna meg és azután szüntetik be a kenyérsütést. Azonban értesülésünk szerint az aradi pékmestereknél nagymennyiségű lisztkészlet van elraktározva. Érthetetlennek tartjuk azt is, hogy a pékek nemcsak a kenyér, hanem a zsemle és a kifli sütését is beszüntették. A kenyér árát maximálta a kormány és ha a maximálás elleni védekezésben a kenyérsütést megszüntetik, az még érthető. De a kiflit és a zsemlyét ezentul is 50 baniért árusíthatják. A környékbeli falvakban ugyanazt a péksüteményt 25—30 baniért lehet kapni. Ez a tény bizonyítja azt, hogy az 50 banis péksütemény elég jövedelmet biztosít a pékmestereknek. Mindenestre a hatóságok figyelmét felhívjuk az erélyes közbelépésre. Érdekesnek tartjuk ezzel kapcsolatban megemlíteni, hogy a buza ára néhány hét óta csökkenőben van. Aratás után csak mostanában kerül a buza nagyobb mennyiségben a piacra és ennek tulajdonítható az, hogy a buza árának esése a liszt árának csökkenését is magával hozza. A kifli és zsemlye árusításával a pékmestereknél csak annyiban állhatott be a változás, hogy ma nagyobb a nyereség, mint ezelőtt volt.

— Az aradi munkás-dalárda. Az aradi „Munkás-Otthon“ vezetősége igen szép és nemes eszmét akar megvalósítani. Ugyanis tervbe vették, hogy mintegy 3—400 tagu dalárdát szerveznek, hogy ünnepségeken és hangversenyeken valódi művészetet produkáljanak. Az Otthon vezetősége felhívja a jóhangu munkásokat, hogy jelentkezzenek a dalárda való feivételre. A dalárda vezetője Szilágyi Gyula zenetanár lesz.

HIREK.

Letartóztatás a nászuton.

Az utazó elszámolási differenciái.

BUDAPEST. Stern Józsefet, Hartmann Sándor oradeamarei (nagyvárad) bőröndgyáros bucarestii utazóját a budapesti rendőrség szállodai lakásán letartóztatta Stern Józsefnek Hartmannal elszámolási differenciái voltak, amelyekre Stern azt ígerte, hogy amint megnősül, azonnal ki fogja fizetni. A differencia körülbelül 120 ezer leire rugott. Hartmann bizott Stern ígretében mert Sternnek tényleg egy gazdag bucarestii lány volt a menyasznya. A napokban megtudta Hartmann, hogy utazója már meg is nősült és nászuton van Budapesten. Erre feljelentést tett a budapesti rendőrfőkapitányságon, amely detektiveket küldött ki, akik Stern-t a Gellért-szállóban levő lakásán letartóztatták. Stern Józsefet ma átkísérték a budapesti ügyészség fogházába.

Gritta Ovidiu hivatalában. Gritta Ovidiu rendőrprefektus ma hosszabb távollét után visszaérkezett Aradra és a mai fiappal ismét átvette hivatala vezetését.

Az aradi sziguranca új helyettes főnöke. Vulpa Józsefet, az aradi sziguranca hosszú időn át volt érdemes főtisztviselőjét szép kitüntetés érte egy ma Aradra érkezett ki nevezéssel. Vulpét, aki aradi működése alatt rokonszenves egyéniségével, mindig udvarias és kötelességtudó magatartásával számos tisztelőt és barátot szerzett magának, királyi dekrétummal az aradi sziguranca helyettes főnökévé nevezték ki.

Felavatták Félégyházán a Petőfi-szobrot. Kiskunfélegyháza. A Segesvárról elszállított Petőfi-szobrot fényes ünnepségek között leplezték le vasárnap. Az ünnepélyen részt vett hatalmas közönség a Himnusz-t énekelte, majd Pakots József szép beszédben méltatta Petőfit, mint irodalmi forradalmárt. Jakab Ödön, a neves poéta felolvasta „Petőfi” című hatásos költeményét. Ezután Holló Béla, a város polgármestere a város nevében átvette a szobrot, amelynek talpazatára helyezte Kiskunfélegyháza koszorúját. A szobrot még néhány egyesület koszorúzta meg. Az ünnepség a Szózat elnevelésével ért véget.

A magyar egyetemi tanárok havi segélyt kérnek. Budapest. Az egyetemi tanárok azt kívánják, hogy vegyék ki őket a tisztviselők státusából és amíg ez meg nem történik, arra az időre fejenként 100.000 korona évi segélyt kapjanak. Ezenkívül külön működési pótlékot kívánnak.

Tanévnyitás az egyetemen. Cluj (Kolozsvár.) A cluji egyetemen tegnap délelőtt ünnepélyes formák között nyitották meg az idei tanévet. (Rador.)

Téli menetrend az Acsev. Arad—Otlaca vonalán. Az Aradi és Csánádi Egyesült Vasutak Arad—Otlaca vonalán f. év november hó 15-től kezdve a mult téli menetrend állitattik vissza. E szerint Aradról indul reggel 5 óra 20 p.-kor és d. u. 2 órakor, Otlacára érkezik d. e. 7 óra 36 p.-kor, illetve d. u. 4 óra 30 p.-kor. Otlacáról indul d. e. 7 óra 40 p.-kor és d. u. 5 órakor, Aradra érkezik d. e. 10 órakor, illetve este 7 óra 40 p.-kor.

A feledékenység áldozata. Budapest. Szalkay Sándor rendőrtanácsos feledékenysége következtében széngázmérgezés áldozata lett. Szüreti mulatságról tért haza és lefekvése után a gázcsapot nyitva felejtette. Reggel, amikor benyitottak hozzá, már halva találták a feledékeny rendőrtanácsost.

Atulásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

Erdély egyetlen zeneműfolyóirata, a „Lyra” első száma Nádor Mihály, Buday Dénes, Kondor Ernő, stb. legújabb szerzeményeivel most jelent meg. Fuzetenkénti ára 15 lei, előfizetési ára havonként 20 lei. Megjelenik havonként kétszer szennációs tartalommal. Kapható az összes aradi zeneműkereskedésben.

Az aradi orvosszövetség tisztújítása. Az országos orvosszövetség aradi fiókjá szombat este tartotta tisztújító közgyűlését. A megjelent tagok egyhangulag a következőket választották meg: elnök dr. Demján Aurel, a vármegyei közkórház igazgató-főorvosa, alelnök dr. Cucu Vazul városi főorvos, titkár dr. Graur Viktor, pénztárnok dr. Keppich Jakab, könyvtárnok dr. Lukács Jenő főorvos. Ezenkívül 5 választmányi tagot és egy speciálistákból álló 18 tagú bizottságot választottak, amelyek tudományos orvosulések rendezése lesz a feladata.

Divatlap olcsón Keletnél.

Sebestyén Jenő az idei saison táncait, u. m.: Tango-Milonga, francia keringő, (valse-hesitation) casino boston, salon-shymmi, salon one step, három magánóra alatt tanítja. Gyakorló csoportokat (egy csoportban 10—12 személy) elvállal. A gyakorló órák Sebestyén Jenő közreműködésével történnek. Beiratkozások naponta 5—7-ig Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 28.

Felhívás. A joanovics-féle szórmeüzletben ma délután 4 és 6 óra között egy vásárló egy szőrmegallért valószínűleg tévedésből magával vitt. Mivel az üzletben levők az illetőt személyesen ismerik, az üzlet tulajdonosa ezután hívja fel, hogy a gallért a legközelebbi idő alatt juttassa vissza, mely ellenesetben megteszi ellene a bünvádi feljelentést.

Nyilatkozat. Fölkérem mindazokat, akiket egy aradi lapnak a rom. kath. főgimnáziumban lefolyt antiszemita-heccéről közölt cikke meghökkentett s az igazság érdekel, hogy ne induljanak „kiszivárgó” hírek után, hanem forduljanak felvilágosításért a legkompetensebb forráshoz: a VII. osztályhoz, mely a legjobb, hét év érzelmi és szellemi kapcsaival szorosra fűzött bajtársi és baráti egyetértésben él együtt. Fischer Aladár, igazgató.

Poloska sok van, Lovas lakástisztító csak egy van Str. Oituz (Illés-u.) 30a.

A paulisi betörés. Legutóbbi számában foglalkozott az Aradi Közlöny a paulisi nagyszabású betöréssel. A rendőrség ma letartóztatta Molován Szidónia pancotai cseledeleányt, aki mint az egyik bűntárs barátja, tudomással birt a betörésről. Azonkívül letartóztatta Purdi János otlacai lakost, akinek Kufurean Péter, a betörés egyik tettese társával 50 ezer lei értékű lopott holmit 2 ezer leiért adott el. A rendőrség a másik bűntárs nyomában van.

Négyezeröttszáz munkás sztrájkol Aradon

(Hat ipari üzemben szűnt meg a munka. — Harc az akkord rendszer ellen.)

Figyelemmel kísértük az elmúlt hetekben azokat a sztrájkokat, amelyek néhány napi megszakítással újra meg újra felütötték fejüket az Astra vaggongyárban. Megirtuk azt is, hogy a CFR. vezérigazgatója részéről a mult héten Aradon járt Filorian megbízott is, aki rendeletileg kötelezte az Astra gyár munkásait az akkordrendszer elfogadására. Már-már úgy látszott, hogy ezzel az intézkedéssel a további sztrájkmozgalomnak elejét vették és hogy ezzel a bérharcjellegű sztrájkok egy időre megszűntek Aradon.

A munkások megnyugvása a rendelet ilyen irányú végrehajtásában, úgy látszik, azonban ideiglenes jellegű volt. Ma reggelre egyszerre léptek sztrájkba Arad legnagyobb ipari üzemeinek munkásai. A sztrájknak kizárólag bérharc jellege van, amennyiben a munkások már szombaton nem vették fel heti béreiket. Amikor e sorokat írjuk, sztrájkolnak az Astra gyárakban, a Vasiparban, a Textilgyárban, nem dolgoznak a Hegyaljai Villamosvasut műhely munkásai és ehhez hozzászámítjuk még a pékiparosok sztrájkját. Összesen 4500 munkás sztrájkol Aradon.

A sztrájk eredendő oka ismét az akkordrendszer. A munkások ragaszkodnak követeléseik teljesítéséhez, a kollektív rendszer keretein belül és nem hajlandók akkord munkát vállalni. Ezeknek az ipari üzemeknek legnagyobb része mobilizáció alatt áll, militarizált rendszerű és felettük minden intézkedési jog a katonaságé. Így az aradi rendőrség, amelynek hétfőn reggel a sztrájkokról már tudomása volt, be sem avatkozik és minden intézkedést az egyedül erre illetékes katonai parancsnokságnak enged át. A térparancsnokság mozgósította a katonai fegyelem alatt álló ipari üzemek munkásságát. A sztrájkok vezetőit és megszervezőit előállították az esti órákban a térparancsnokságon és részletes kihallgatásuk a rendőrség segítségével együtt folyik. Az Astra gyárak katonai parancsnoksága ma délután a sztrájkokkal kapcsolatosan az alábbi hirdetményt tette közzé:

Az „Astra” gyár azon munkásainak, kik a hadsereg kötelekezéséhez tartoznak kötelességévé tekintik, hogy katonai könyvecskéik láttamozása céljából a Hadkiegészítési kerületi parancsnokságnál jelentkezzenek. A gyár azon munkásai, kik augusztus, szeptember és október hónapokban csapattestüktől behívórendeletet kaptak, ezredüknél, illetve osztaguknál rögtön jelentkezni tartoznak. Az idegen állami kötelekekhez tartozó munkások, katonai rendbehozása végett

melyek alapján az országban tartózkodnak, az aradi állambiztonsági hivatalnál (Siguranta) jelentkezni kötelesek. Arad, 1922 október 30. Az Astra-gyárak katonai parancsnoksága.

Arad város katonai parancsnoka a rendőrprefektussal együttesen a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Romania Prefectura Politiei Arad 1922. október 30. 187—922. szám.

Rendelet. Mi, Daschievici tábornok a helyőrség parancsnoka és Gritta Ovidiu aradi rendőrprefektus, A 853—922. sz. legmagasabb királyi decretum értelmében és az ostromállapot 3. cikke rendelkezési alapján, tekintettel a mostani alaptalan munkásmozgalmakra, és a közrend biztosítására a következőket rendeljük el:

a) Minden II. oszt. nyilvános helyiség (korcsnák, kávéházak, bodegák, éttermek) kötelesek este fél 10-kor zárni. A III. osztályiak fél 8-kor tartoznak üzleteiket bezárni. Zárórahosszabbítás semmi indok alapján nem engedélyezhető.

b) Betiltjuk az összes gyűléseket és a háromnál több személy csoportosulását az utcákon.

c) Bárminemű tüntetés, rossz akarat megnyilvánulása, a közrend és biztonságot veszélyeztető viselkedés a legszigorubb módon lesz megbüntetve a hadállapotra vonatkozó törvény alapján.

d) Minden lakos tartozik személyazonosságát megállapító bizonyítványait magánál tartani.

e) Megtiltunk mindentéle gyülekezést, úgy a nyilvános, mint a magánházakban és úgy éjjel mint nappal. Magánházakban nem jöhetnek össze csak a családtagok, akik egy és ugyanazon házban laknak. A helyőrség parancsnoka: Daschievici tábornok. Rendőrprefektus: Gritta Ovidiu.

Dollárpanama Budapesten.

(Letartóztatott valutafügynökök.)

A budapesti rendőrség nagyarányú valutaüzérkedést leplezett le. A rendőrségnek a napokban tudomására jutott, hogy egyesügynökök között több millió korona értékű dollár címletek fordulnak meg. A rendőrség tizenhatszáz dollár eladását már leplezte. — Megállapítást nyert, hogy valutafügynökök, akik a deviza-rendelet életbeléptetése óta rendszeresen foglalkoztak titkos valutakereskedéssel, magasabb árértékű dollárokat, mint amilyen kurzust a deviza-központ megszabott. Néhány detektiv külföldi földbirtokosnak adván ki magát, felkereste a valutafüzeket, hogy dollárokat vegyen. Azügynökök ötven millió korona értékben tizenhatszáz dollárt adták át, amit a detektivek

lefoglaltak. Az ügynököket őrizetbe helyezték. Megállapítást nyert, hogy a dollárok előkelő külföldi hajóstársaságok tulajdonai. Ezek ügynököket fogadtak fel, hogy eladják a dollárokat és magasabb árat kapjanak a devizaközpont hivatalos árfolyamánál.

Irodalom, művészet

„Gyermektragédia.”

(Schönhen Károly darabja az aradi színházban.)

Schönen, a kitűnő osztrák író, akinek „Hit és Hazza” és „Nöstény ördög” című darabjait jól ismerik a nagyvárosok színházlátogatói, erős és markáns talentum. Az ember élet megrázóan és fájdalmasan mély titkait keresi a drámában és alakjait csodálatos biztonsággal viszi színpadra, fölényes és tudatos művészettel formái ösztönembereket, akiket a dráma keretén belül rendesen végzetes összeroppanás ér. Ilyen a legújabb Schönhen-darab is, a Gyermektragédia, amit Budapesten a „Belvárosi színház” mutatott be először.

A darab meséje szenzációs: egy öreg, elfáradt erdésznek három gyermeke van, két kislány és egy serdülő leány. Elvonult nagy magánosságban él az erdészcsalád, míg egy nap szomorú szenzációra ébrednek. A legkisebb fiú folyóba zuhan, de egy fiatal erdész kimentí a gyermeket. Az anya mély hálát érez gyermekének megmentőjével szemben, majd később az érzések megmélyülnek benne s erős lelki kapcsolatot érez a fiatal erdész iránt. Az erdész szintén megéri a mély megrendíthetetlen szerelmet s a három gyermek finom lelki intuícióval érzé az anya eltávolodását. A régi odaadó anyai szeretet megszűnik s az asz szöny minden gondolata a fiatal erdészé. A gyermekek érzik nagy tragédiájukat. Eszreveszik azt is, hogy az apa megtörik a nagy fájdalomban, mert ő is tudja és ő is felfedezi felesége lelki elkarandozását. A gyermekek elhatározzák, hogy megölik a fiatal erdészt s visszaszerzik édesanyjuk eltávolodott érzéseit. Éjszaka az erdőben meglesik az erdészt, de félnek elkövetni tettüket. Megtudják közben azt is, hogy leánytestvérük bűnös utra tér, mert benne is életretámadt az anyjuk vére. Ekkor már nem haboznak, meggyilkolják az erdészt s azt hiszik, hogy ezzel testvérükük és anyjuk bűnét is megölték.

Új és érdekes az a lelki probléma s a prózai együttes előreláthatólag jó előadást fog produkálni, Szántó Jenő rendező vezetésével már hetek óta készül erre a súlyos darabra a drámai személyzet s a szerda esti bemutató elé érdeklődéssel néz az aradi közönség.

Az aradi városi színház heti műsora. Kedd: Hamburgi menyasszony C. bérlet. Szerda délután: Notre-dami toronyőr. Este: Gyermektragédia. A. bérlet. Bemutató előadás. Csütörtök: Gyermektragédia. B. bérlet. Péntek: A Petőfi centennárium alkalmából János vitéz ünnepi előadása. Előtte dr. Krenner Miklós tart nagy emlékbeszédet. C. bérlet. Szombat: János vitéz. A. bérlet. Hét és fél órai kezdettel. Tíz

Tavaszig felépülhet a Neuman-ház.

(Budapesti műépítész terve. — Sokan érdeklődnek az új helyiségek iránt.)

Még mindig nem dönt el, hogy a beomlott Neuman-ház helyén egészen új palotát építtetnek a tulajdonosok; vagy pedig csak a romok helyreállításával átépítik a palotaromot. Az Aradi Közlöny megírta már, hogy most folyik az építkezésre benyújtott tervrajzok felett a tanácskozás. Két tervzetet, Szömörkényi Rezső és Fényes Károly aradi műépítők tervezeit már ismertettük lapunk hasábjain. Az Aradi Közlöny munkatársának ma módjában volt Kovács Frigyes budapesti műépítéssel beszélgetést folytatni, aki a Neuman-ház felépítésére beadott tervzetét a következőképpen ismertette:

— Tervzetemet külön megbízásból készítettem el és megbízatásom úgy szólott, hogy az épület még épségben maradt részeinek felhasználásával készítsem tervzetet. Tekintettel arra, hogy ma még nem lehet egészen pontosan megállapítani, hogy a romokból mennyi maradhat meg és mennyit kell még lebontani, azonkívül én csak tervezéssel foglalkozom, az építkezés elvállalása külön pályázaton történik, így csak hozzávetőlegesen tudom megmondani, hogy a tervzetem szerinti építkezés 6-8 millió leibe kerülne.

— Mint említettem, a tervzetem csak a ledönt és leégott Neuman-ház átépítésére szorítkozik. Tehát a Pannónia épületét nem vontam tervzetembe, amely szerint a sarokrész felépítésével a két kapu között levő saroképületombóut udvar nélküli modern három emeletes épületté emelném. A két kapu helyén az Andrássy-térről és a Tadjay-utcától 6-8 méteres utca vezetne az utcával alakított és a folyósórészek lebontásával kiszélesített udvarra, amelyet esetleg parkírozni is lehet. Így széles és kocsiórai kezdettel nagy kabaré előadást rendez az igazgatóság és ennek keretében Miért jársz mesztelenül francia vigjáték is színre kerül. Bérlet-szünet. Vasárnap délután: János vitéz. Este: János vitéz. B. bérlet.

A színházi iroda hírei. A Kölosönként kasszély magyaros alakjai elevenednek meg a Hamburgi menyasszony keddi esti előadásán. Az aradi színház szezonnyitó darabja volt a Hamburgi menyasszony s zenéjének magyaros madarumai érdekes meséjével óriási sikert aratott. Sorozatos előadásokba került a darab a budapesti Városi Színházban színre s Aradon is sorozatos előadásokat ért el. A vezető szerepeket a társulat elsőrendű tagjai játsszák. — Szerdán délután ünnepi előadást rendez az aradi városi színház, amely a Notre-dami toronyőrt játssza. A darabban az összes elsőrendű prózai tagok szerepelnek. Az előadásra jegyek elővételben a színházi pénztárnál már válthatók. — Petőfi-ünnepségre készül egész Erdély magyarsága. A legnagyobb magyar költő százéves emlékére a csatolt területek minden városában díszelőadást rendez a színház. Az aradi színház a leg-

közlekedésre is alkalmas utca övezné körül a sarokrészen emelt épületet. A Pannónia épületére és a Steinitzer féle telekre támaszkodó épületrész ezáltal szintén utcai frontot kapna.

Ezt a bekerített szög alakú épületet szintén háromemeletesre terveztem és ezek a most különösen sötét helyiségek egyrészt az újonnan nyitandó utcából, más részből pedig a megnagyobbított világító udvarokból nyernének világítást. A két épület földszintjén csupa modern üzlethelyiségeket tervezek és az épület emeleti részein 3-4 és 5 szobás lakások épülnének, amelyeket a legújabbkor minden követelményének megfelelően terveztem. Az új utca által a sötét részek teljesen eltűnnek és a használatatlan udvari helyiségek előnyös és világos utcai frontra kerülnek. Tervzetem főleg arra irányult, hogy minél többet tartsak meg a még álló falakból. Ez fokozottan ócskábbá teszi az építkezést és ami még ennél is fontosabb, nagyon gyorsan elkészülhet. Ha a tervzetem szerint épül át az elpusztult épület, akkor már tavasszal, de legkésőbbben a nyár elején átadható lesz az épület rendeltetésének.

A Neuman Testvérek cég felhívására ma nagyobb számú érdeklődő jelentkezett a cég városi irodájában, hogy az épülő új palota lakás- és üzlethelyiségeiről tájékozódást nyerjen és esetleg igényeit bejelentse. Érdeklődésünkre kijelentették, hogy a jelentkezőknek nem az a célja, amint a városban elterjedt, hogy a jelentkezőktől tíz évre előre deponált bérösszeget igényelnek az építkezési költségekre, csupán a tervzetek letti döntésnél van szükség arra, hogy milyen kereslet van üzlethelyiségek és lakások iránt.

Szántay Lajos aradi műépítész holnap nyújtja be tervzetét Neuman Testvérekhez, akik néhány napon belül döntenek afelett, hogy melyik tervzetet készítetik el.

szébb formában úgy gondolta megünnepelni a költő emlékét, hogy hosszú hallgatás után ünnepi előadásban a János vitézt hozza színre. Pénteken este kerül először színre a János vitéz s az előadást megelőzőleg dr. Krenner Miklós, az aradi katolikus gimnázium tanára tart emlék beszédet Petőfiről. Arad magyarsága olyan nagy érdeklődéssel tekint a János vitéz előadásai elé, hogy az igazgatóság péntek estén kívül szombat este, vasárnap délután és vasárnap este is műsoron tartja a darabot.

Popa Grama hangversenye. Vasárnap este nagyon gyér közönség előtt mutatkozott be Aradon Popa Grama, a fiatal román hegedűművész, akinek Aradot megelőzően Bucurestiben, Brassóban és Kolozsváron voltak szép sikerei. Popa Grama jó muzikusnak látszik, kétségtelesen van egyéni játékmódora, csupán a vonókezelésben érünk állandóan némi mellézközrejt. Beethoven Kreuzer szonátáját és Mendelssohn hegedűversenyét interpretálta, de egyéb programszámok között mégis Sarasathe közismert Zigeunerweisenével hatott leginkább a publikum-

ra, amit meleg zenei érzékkel és érett technikával adott elő.

Aradi művész külföldi turnéja. Zala Béla, az ismert aradi színművész, aki számos koncertestén modern szavalaival tűnt fel, Budapestre és Bécsbe kapott szerződést, ahol koncertek keretében fogja színművészetét nagyvárosi publikumnak is bemutatni.

Haladás-előadás. Kedves emlékekkel távozott a közönség a Haladás szombati előadásáról, amelynek műsorát Nagy Zoltán lendületes beszéddel nyitotta meg. Quitt Livia ügyes szavalata, Palotás Antal fegyelmezett zongorajátéka után Kormos Zoltán szavalt el sok lendülettel és elmélyedni tudó komolysággal két szép költeményt. A műsor szünet utáni második részének előadója dr. Pécsi Ödön tanár volt, aki a fájdalomról elmélkedett. Az idő előrehaladottsága miatt a műsor két igen érdekes száma: Rátvay Anna szavalata és Markus Jánosné zongorajátéka jövő szombatra maradt.

Táncdélután a Kulturpalotában. Vasárnap délután a Kulturpalota nagytermében szépszámu közönség nézte végig Zina Luca bécsi tanárnő növendékeinek előadását. Higiénikus tornagyakorlatok, ritmikus és harmónikus gyakorlatok bemutatása után klasszikus táncokat lejtettek a tanárnő leányai: Zina Dia és Gizella. Kedves jelenség volt Németh Mancsi és Fényes Piri. A táncokhoz simuló klasszikus zene nagy tetszésre talált. A zongorakiséretet Onora Luca tanárnő látta el precízen. A közönségnek egy kellemes délutánt szereztek a fiatal táncművésznők.

Bartók Béla Aradon. A régen várt nagy zeneköltő és zongoraművész november 5-én tartja Aradon egyetlen hangversenyét. Jegyek Scherriag cégnél.

MOZI.

Az Uránia színházban páráltan érdeklődés mellett pergett le hétfőn a „Hindu siremlék.” Ez a kép mindig tömegeket fog vonzani és lenyűgöző szépsége, a megrendezés monumentális és az a különös erő, amely minden izéből kisugárzik, valósággal hatalmába keríti nézőközönségét, hogy szinte ópiumos álomból ébredőknek hiszik magukat egész ember-tömegek, amelyeket megbabonáz a legragyogóbb filmsoda, amely valaha közönséget és kritikust csak csodálatba ejtett. A jegyek ezáltal is elővételben kelnek, még pedig az Apolló színház elővételi pénztáránál délelőtt 10-től 12-ig és délután 5-től 9-ig.

„Tarzan bosszúja” az Apolló színházban. Tárgyának fantasztikus volta mellett, lenyűgözően érdekes meseszöveget, fordulatos cselekményt és pazar összjátékot elsőrendű színészekről, mindezt az Apolló színház hétfői premierje nyújtotta. Bizarr téma az ember, aki Afrika őserdőiben az állatokhoz lényegül, de szellemi fölényével a rettegett vadállatok fölött korlátlan uralmat nyer, de ezt a témát a legügyesebb tollú író és a legügyesebb kezű rendező a legerdekesebb és legvonzóbb oldaláról látta meg és a legszebben oldotta meg. Igazi élvezetben volt része az Apolló közönségének, amely még kedden és szerdán arad műsoron.

Nikkelezéseket, bádigos munkákat, ugyszintén vezetéseket újat és javításokat legjutányosabban vállal

Kohn József, Arad,

Strada Consistoriului
(Batthyány-utca) 32.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„MEGPRÓBALOM” jellegű levél van. 5254

„NAGYKERESKEDŐNEK” levele van Wallinger hirdetőjében. „Arvácskától.” 12458

PALIKÁM! Mostoha sorban, ha tehetem, hatodikán nálad. Kiadóztól Cicád. 5246

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivée et moyen âge, chez une fille adulte La science parfaite de la langue Française est nécessaire. Ce, qui enstruit le piano et la langue Anglaise, sera intéresser en avantage. Les offertes avec les prétentions sous le devise „Cultivée” sont envoyer dans l'administration d' „Aradi Közlöny” Arad. 5000

MODERN Imparynyók készítését olcsón vállalok. Cim a kiadóban. 13725

NÉMET NEVELŐNŐ, igen intelligens, alkalmazást keres. Címe: Bischof, Timisoara, Szent György-tér 4. II. em. 12457

HIVATALNOK, VAGY HIVATALNOKNÓ kisebb aradi gyárhoz keresetlik, ki egyes könyvvitelt, levelezést ért, pénztárt vezetni tud. Ajánlatok fizetési igény és eddigi működés megjelölésével „Szor galom” jellegű a lap kiadóhivatalába. 5244

FOGTECHNIKUS SEGÉD, arany- és kaucsuk munkákban perfect, komoly, megbízható, állást keres. Glück, Lugoj Strada Regele Ferdinand 12. 5241

VIZSGÁZOTT ápolónő ajánkozik beteg ápolására. Özv. Lafleuré, Strada Pescarului (Thökoly Imre-utca) 57. 5243

VARRÓNÓ házakhoz ajánkozik. Címeket a kiadóba kér. 5283

MINDENES főzőnő 8 tagú családhoz felvétetik Hubert, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 8. 5250

UJSÁGÁRUSÍTÓ zárt helyre jó lövedelemmel felvétetik. Kelet hírlapiroda. 12573

GÉPHIMZEST jutányos árban vállalok. Cim Wallinger hirdetőjében. 12458

MINDENES főzőnő 16 bizonyítvánnyal 2 tagú családhoz felvétetik dr. Ráju (Sárossy-utca) 5. 5259

ÜGYES főzni tudó mindenek arl házhoz ajánkozik. Vidékre is elmegy, Cim Wallinger hirdetőjében. 12459

Vétel és eladás.

KIS NŐI arany óra, ezüst cigarettatárca, angol báránnyal bélelt fekete női bunda, finom pleéd, piros színházi, illetőleg alkalmi kabát eladó Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23. sz. I. e. jobb. 500

SZÁNTÓGÉP 2 darab üzemképes 35 HP. Máv. gyártmányu, kötérendszerű, szívógáz motoros, 5 vasú billenő ekével 250.000 leiert eladó. Ezen gépek malom és egyéb üzem hajtására is alkalmasak. Cim Kovács Pál, Calea Bihorului (Ferenc Ferdinánd-ut) 26. Arad. 5252

EZER MÉTER 2 colos vascső, egy közkezelésű, 6-8 waggon terméskő eladó. Gábor Miklós csokoládégyárban, Str. Pescarului (Thökoly Imre-utca) 1. 12837

BUTOROK ELADÓK Strada Pescarului (Thökoly Imre-utca) 23. 5255

FÉRFI télikabát kifogástalan állapotban eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 12458

ELADÓ egy rézüst. Cim a kiadóhivatalban. 5258

EGY URISZOBA BERENDEZÉS BÖRGARNITURÁVAL és EGY MOQUET SALON BERENDEZÉS eladó. Bővebbet Strada Cloșca (Szent László-utca) 11. szám földszint. 12574

TEKERCS CSOMAGOLÓ PAPIR v. könyv és vasúg minőségben olcsón beszerezhető Kfteszer papírkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

IRÓGÉPEK, kellékek, javítóműhely, Copyingoffice Szegünel, Str. Luther-utca 4. Telefon 111. 4588

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai doigokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elz-palota.) 11895

VEHET, ELADHAT, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítása, Szép művészeti Szalon, Ortutay-palota, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédlő szmirna 22.000, Salon Artistique (Fischer Elz-palota.) 12021

MINDSZENTI ünnepre levágott és cserepes chrysantémumok és egyéb virágok kaphatók Calea Aurel Vlaicu (Pécska-ut) 22-26. Marta-gyárral szemben lévő kertészetben. 5207

KÖTÖTT KABÁTOK, mellények, keztyűk, barisnyák eredeti gyári árakban, gyermekek részére is érkeztek mindenféle trikók nagy választékban Hofimánál, Fischer Elze épület, Arad. 5211

KERESSEK OSÉPLŐGÉPET. Levelet a kiadóba kérek. 5231

HASZNALT OLJOM megvételre keresetlik Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

JÓKARBAN levő emeletes bérház forgalmas helyen nagy lakással eladó. Cim a kiadóban. 5172

Különböfélé.

KIADÓ pince műhelynek, raktárnak. Eladó női és gyermek ruha, cipő, abrosz villanylámpa, kredenc Strada Mocioni (Orczy-utca) 14. 5249

KERESSEK társul női divat szalon létesítéséhez ügyes, perfect varrónőt. Rendelésre áll megfelelő lakás, tüke és ösmeretség. Csakis elsőrangú erők ajánlatát kérem „Önálló varrónő” jelleg alatt a kiadóba. 5251

JÓFORGALMU hatjáratu malmomhoz társat keresek, esetleg a malmot el is adnám. Cim Wallinger hirdetőjében. 12458

KIADÓ Aradul-Nou községben egy nagy száraz pincehelyiség. Feltételek megtudhatók dr. Hemmen János ügyvédi irodájában Aradul-Nou. 5257

Hirdetmény.

A chisineui (kisjenői) uradalmi gépjavító műhely üzemét kibővítette és elvállal mindenféle szakmába vágó munkákat, különösen gazdasági és malmi gépek (u. m.: gőzekék, motoros ekék, oséplők, malmi berendezések stb. stb.) és mindenféle gazdasági eszközök szakszerű javítását. A vállalt munkák gyors és pontos elvégzéséért a javító műhely vezetősége felel. 5248

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 5088

Elfogad betéteket magas kamatozással. Átutalásokat eszközöl. :: Előleget ad árukra.

Egészítse ki a könyvtárát!

RÉVAI NAGY LEXIKON

XV-ik kötete teljesen békebeli kiállításban, ára 500.— Lei,

XII, XIII, XIV. kötetek új kiadásban a 250.— Lei

Révai Nagy Lexikon mindenkinél nélkülözhetetlen! minden kötete külön is kapható. magrandelhető: 5247

VIDOR MANÓ

könyvkereskedelmi részv. társ. ORADIA-MARE.

KOESTLIN CAKES és TEA-

előttemnyből frisse szállítvány érkezett

ATLANTICA

kávé- és tea-behozatal:

ARAD, Fischer Elz-palota Telefon 608 sz.

Motorok

Cormick legjobb gyártmány 35-40 HP. készleten
Kovács Sema Tárca
ARAD. 5248

Gyűjtőwaggont

indítunk Magyarország és Ausztriába.

Szállítványokat felvesz:

IDET

szállítási vállalat Str. Bratianu (Weitzer János-u.) 3., I. emelet. Telefon 308. 12574

MALMOK

szükségleteinek a fedezésére szállítunk azonnal raktárról:

Malomkövek

„Budai” és eredeti francia

Szitaselymek

eredeti „Dufour” minden számban

Bronzgazé :-:

No. 66, 74, 80, 85, 100

Malomszerszámok
Gépolajok, Hengerolajok
Gabonás szákok,
Bőrszjak, Balataaszjak
Gummiszjak 5105
Műszaki gummi cikkek
„MINIMAX” készülékek
Kenő készülékek,
Manométerek, Gőzszelepek
Klingerit, Asbest
Tömítő anyagok
Eternit-fedőanyag stb. stb.

E. Sz. G. E. Géposztálya

műszaki nagykereskedés

Sibiu (Nagyszében), 56-a. 22.

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez